

Anonimna povest

POŠTENA
BOHINČEKA V
BENETKAH

Domača povest

Založba Bird Publisher, 2011

Naslov izvirnika:
Poštena Bohinčeka v Benetkah
Anonimna povest

To je anonimna povest je iz Slovenske kolede za leto 1858,
ponatis v Cveticah za mlade in odraščene ljudi (Celovec: Družtvo sv. Mohora, 1858)
Copyright © Bird Publisher, 2011

Založba:
Bird Publisher
DP, založništvo, d. o. o., Levčeva ulica 13, 1234 Mengš
Telefon: +386 (1) 723 78 28
E-pošta: info@bird-publisher.com
www.bird-publisher.com
Za založbo: Damjan Plut
Oblikovanje: Grafiza
PDF in e-knjiga narejena: september 2011

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

398.2(0.034.2)

Poštena Bohinčeka v Benetkah [Elektronski vir] : domača povest.
- El. knjiga. - Mengš : Bird Publisher, 2011

Način dostopa (URL): <http://www.bird-publisher.com/>

ISBN 978-961-279-184-1 (pdf)
ISBN 978-961-279-185-8 (mobi)
ISBN 978-961-279-186-5 (ePUB)

257705216

Vse pravice pridržane. Nobenega dela te knjige ni dovoljeno reproducirati, prenašati ali uporabljati v izvirniku ali v prevodu v kakršni koli obliki in s katero koli tehniko, elektronsko, mehansko, s fotokopiranjem, snemanjem ali s katerim koli sistemom za shranjevanje, obdelavo in prenos podatkov brez pisnega dovoljenja založbe.

Ta e-knjiga je namenjena vaši osebni uporabi. Ni je dovoljeno prodajati naprej ali podariti drugim osebam.

Če bi želeli to e-knjigo podeliti z drugo osebo, prosimo kupite dodatni izvod te e-knjige vsaki osebi, kateri bi jo radi podarili.

Če berete to knjigo, a je niste kupili ali ni bila kupljena za vašo osebno uporabo, potem bi bilo dobro, da bi si kupili vaš lasten izvod te e-knjige. Zahvaljujemo se vam, ker upoštevate in spošтуjete avtorsko delo vseh sodelujočih avtorjev in založbe.

Vsebina

I.....	6
II.....	8
III.....	13
IV.....	18
V.....	20
VI	22
VII.....	27
VIII.....	29
IX.....	31
X.....	33
XI.....	36
XII.....	38

I.

Benetke so pač znamenito mesto. Ako bi hotel vseh znamenitnost popisovati, gotovo bi mi černila zmanjkalo, in tudi vam bi se predolgo zdelo poslušati. Gotovo, ako bi kdo vso povestnico tega mesta vedel, lahko bi tri leta vsak pozimski večer pripovedoval, pa bi mu še ne pošlo. Vsak kamen tega mesta ima svojo zgodovino. V sredi morskih valov dvigujejo se palače, kakoršnih mi na Kranjskem gotovo nič nimamo! Od daleč viditi Benetke zdi se človeku, kakor da bi tropo divjih gosi ugledal, ktere igraje se brodljajo po širocih močvirjih. Bližej pa ko pride, pokažejo se mu čudni ptiči! Ko bi po suhem hodili v Benetke, gotovo bi marsikdo obstal in pozabil, da mu je treba naprej iti, občudoval bi že od zunaj orjaške in krasne poslopja. Kako se pa človeku zdi, pridši v tako mesto? Vender si ne smete misliti, da je tudi tako prijetno stanovati v tacih mestih, kakor je njih ogromnost in veličanstvo na videz. Ako ravno še vedno čudovito mesto, vender Benetke niso več in ne bojo več, kar so nekdaj bile. Odkar je kupčija hirati jela, vedno bolj propadati začela je krasota in moč Benetk tako, da oslabele so popolnama, in čigar lev je nekdaj carigradsko lastovico v svojih kremljih deržal, slep in hrom počiva brez knjige, s katere je nekdaj narodom postave bral. Gotovo je, kar pravi nek slavenski pesnik: Viekovite i bez. svarhe, nie pod suncem kriepke stvari – to je po slovenski: vse mine!

Iz majhnih koč, ktere so slavenski beguni, (imenovali so jih tadanji pisatelji Benete ali Venete) naredili si po malih ostrovih, vzdignite so se Benetke. Bežali pa so ti Slovenci, ko je tropa divjih Avarov ali Hunov in tudi mnogo nemških narodov priderla v lepo Italijo. Kadile so se mesta, kakor kopé po hribih, razrušili so jih, da jim ni bilo ne sluha ne duha. Zato pa so bežali ostali Slovenci na bližnje otoke ter živili se z ribarstvom. Zjednili so se kmalo drugi narodi s Slovenci ter začeli zidati in malo po malem so vstale ponosne Benetke. Slovence pa so kmalo ptujci zadušili, da zdaj ni drugačia, kakor še spomin, da so Slovenci temelj mestu položili.

Kjer je mnogo ljudi, so tudi mnoge različnosti, kjer je mnogo bogatinov, mnogo beračev je tudi tam. Tako je tudi v Benetkah. Kamor le pogledaš po ozkih in umazanih ulicah, vidiš, kako hite ljudje s trebuhom za kruhom. Vidiš pa tudi ljudi, kteri brez skerbi okrog hodijo, ali da se skazujejo, kako da so našopirjeni, ali pa iščejo praznoto svojih serc napolniti z veselicami vsake baže; sploh čudovita različnost je tukaj doma.

Kdor je bil leta 1806 ali 1807 v Benetkah, je gotovo med drugimi imenitnostmi vidil staro poslopje ravno na voglu, preden se na terg sv. Marka pride. Prav po starem je zidano in od spodaj nima nič voglov, ampak tako rekoč odrezano je, da mu ni treba odrivavni kamnov; akoravno parizarjev (vozickov) tukaj nimajo, vender blago iz enega kraja v drugačia tudi na vozéh ljudje prevlakujejo. Po tem takem je ta hiša imela dvoje predstrešje, pod katerim je bilo neizrečeno veliko lastovenih gnjezd. Vsak je rad zjutraj poslušal žvergolenje černih ptičic, pa tudi po dnevi občudoval njih pridnost in skerb za svoje mlade. Ali ne hiša ne lastovce niso memoidoče menda tako mikale, ampak bil je nek deček, sede na oglu v lepem in slabem vremenu. Imel je dva stolička pred sabo. Na eni klopici je sedel, na drugo pa je vabil memogredoče nogo djati, da jim čevlje prahu ali blata osnaži.

Moder deček je bil in izvolil si je ravno ta kraj kakor lastovke nad njim, da v deževnem vremenu ni bil moker. Lastovke se ga niso bale, saj je bil tako miren kakor ovčica. Po teh ulicah gre največ ljudi vsak dan, ker derže ravno na terg sv. Marka, kamor se Benečani sprehajat hodijo. Ako ravno ne derdrajo kočije, je vender mnogo blata in prahu po Benetkah, več bi rekел, kakor je lju-

dem ljubo. Dajejo si zato ljudje tukaj čevlje blata ali prahu omazane osnažiti in s to rečjo se marsikak grošiček ali pa še več prisluži, če je gospoda osnažil, kteri nima kamna mesto serca.

To v Benetkah ni nič nenavadnega. Tukaj pa je bilo to, da je bil ta fantič ljubljenec Benečanov, in vsak si je raji dal od njega čevlje osnažiti, kakor od drugih, kteri človeka kakor divji volkovi podé, če ima le količaj umazane čevlje. Kako pa je to, bi vtegnili dragi bravci vprašati? Odgovorim na tanko.

Fantič je bil černih las, kteri so mu po čelu vihrali kakor nojne (štrucove) peresa; misliti si ne moreš lepših. Obraza je bil okroglega, nedolžnega, kakor bi kri in mleko zmešal; kadar se je nasmejal, so se mu beli zobje ko sneg zasvetili. Pa to vse otamnile so njegove oči. Kakor dva demanta svetile so se mu spod čela, odkritoserčnost in zvestoba sijala je iz njih. Kdor je le pogledal fantiča, ni mogel skor oči od njega odtergati, tako ljubezniv je bil. In kaj mislite, kdo je bil ta fantič? Bil je Kranjec, Veršanov Jožek iz Bohinja. Začudil se bo gotovo vsak, pa vender ni drugače. Zato pa hočem tudi o kratkem popisati njegovo osodo. Opomniti pa moram še, da si je mnogo več zaslужil, kakor vsi drugi in tudi kakor njegov tovarš Cvetnarjev Janez. Kakor sim že rekel, bil je ljubljenec Benečanov, in veliko si jih je dalo le zato čevlje snažiti, da so ga mogli dalj ogledavati in mu kaj podariti.

Nekaj je bilo, kar ga je še ljubezuvišega delalo; brala se mu je namreč neka otožnost na obrazu. Pa kako bi to ne bilo? Njegove misli so vedno še doma bile, gledal je pri Savici zjutraj krasno mavrico in šumelo mu je njen bobnenje še po ušesih. Vedno mislil je na svojo ljubeznivo mater, ktero doma zapustivši si je šel kruha služit po svetu. In to otožnost je vsak bral na nedolžnih licih lepega Bohinčeka. Prijazen je bil in nikdar ni tirjal plačila od ljudi za svoje delo, pa je vedno več dobil, kakor se je nadjal in več ko njegovi tovarši.

II.

Bohinj je ozka dolina med Triglavom, Škerbino in Černoperstjo. Skoraj na koncu doline se razprostira bohinsko jezero, čigar: voda je čista kakor srebro. Spod visocega Triglava prigromi Savica, kamor si je naš oče pevcov hodil žejo hladit. Kako se serce tukaj dviguje domorodcu, nehote zapoje: »Mojstru pevcu na zdravico, naj mi teče ta požir.«

Krepke podobe se versté pred našimi očmi, Čertomir in vse njegove nezgode. Zjokal bi se – pa prepričljivo se nam smeja s cvetlicami okrašena Černaperst; prešli so časi, veseli gledamo zopet krajnskega velikana. Pa dosti tega; vernimo se k današnjim Bohincom. Pravijo, da, ktera hoče prav lepa biti, se mora o sv. Jakobu s snegom umivati. Na Triglavu pa bi se tudi v tem času dosti snega dobilo, akoravno se Bohinke ne hodijo umivati na Triglav, pa so vender zale dekleta; gotovo lepše so Bohinke, bi rekel, kakor marsikteria mestjanka, okrog ktere sama svila šumi in zlato se bliši. Bohinke kakor sploh vsi Bohinci so pobožni ljudje; da niso znani tako, kakor na priliko Laščani, jim ni v zlo jemati, ker nimajo nobene kupčije, in dolinica tudi ni prebogata. Pečajo se včidel z živilo, ker polja nimajo odveč. Zato se ni čuditi, da tukaj ni ravno bogatija doma. Ljudje so pa zato varčni, delavni, zvesti kakor nebeško solnce, ktere lastnosti so jim z vsemi gorjanci občne.

Naj žalostnejše je pa, da dežela, ktero prebivavci neizreceno ljubijo; ne more vseh preživiti. Križem svet gredo Krajnici, povsod ga dobiš. Nekteri pobašejo oblačilo v vrečo in hajdi čez Ljubelj ali čez Koren po malo nemščine na Koroško, da bodo lože korporalja razumeli, če jih bo pred kosarno sukal. Mnogi pridejo nazaj, mnogo jih si mora na ptujem kruh služiti. Pač mnogo solza je viditi v otročjih in materinskih očeh, kadar pride čas ločitve, kadar mora iti s trebuhom za kruhom, kakor naš deček na oglu terga sv. Marka v Benetkah. Gorko je še čutil Veršanov Jožek bridkost ločitve.

Ko prideš iz vasi Bistrice zagledaš na desno roko visoko v gori lepo senožet, za ktero se sterma siva skala vzdiguje. Ravno pod to skalo je nizka hišica; majhne okenca spuščajo svetlobo jutranjega solnca v sobico. Pokrita je z deskami, in po njih naložene so skale, ker tako je navadno v tacih krajih, kjer se veter s streho prerad igra. Zraven bišice je hlev in svisli – to je bilo vse. Za hišo se jo star mecesen v čiste zrake vzdigoval, čigar mladosti se nobeden več spomniti ne vé. Marsiktero nevihto je moral že prestati, zato pa je tudi porašen in bradast kakor puščavnik, ki sto let v puščavi živi. Koj pod hišo je bistri studenec izviral ter podil svojo sreberno vodico se pené čez bele kamne, kakor bi se živo srebro prašilo po zraku. V tej hišici, v zavetji visoke skale je bila samotna domaćija našega Jožeka; tukaj so njegovi prededje revno, vender zadovoljno živeli. Stanoval je tukaj tudi njegov oče, preden ga niso divji kozli daleč daleč na Triglav zapeljali, v tako nevaren kraj, da ni mogel ne naprej ne nazaj – spoddersnilo se mu je, ko je hotel čez prepad skočiti – in v neizmerni globočini bele se njegove kosti. Blagoslovili so ga gosp. fajmošter od daleč in s tem ubogo vdovo nekoliko potolažili. Tukaj je še vedno njegova mati bivala, revno, bogaboječe, mirno in zadovoljno s svojima otrokom.

Prav mirno je živila, tudi z ljudmi mirno, ker kregati se ni bilo priložnosti s sosedji, pa bi se tudi ne bila, aho bi jih bila sto imela. Razun majhne senožeti, kjer je hišica stala ni daleč okrog nič zelenega. Sem ter tje je molela kaka travica zmed skal, ali pa se je kak kriv mecesen poprijemal golih skal. Še le daleč spodej začel se je gojzd. Pa kaj je hasnilo vdovi vse to v dolini, ker njenega ni bilo nič. Kakor jetnik skoz omreženo okno gleda veselje in prostost drugih ljudi, sam pa tega vživati ne more; kakor berač z mokrim očesom gleda na mizo bogatina – pa zastonj – nima